

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

2. De prohibitione operum seruilium diebus festis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Festa diocesis alia, quæ ex Episcopi præcepto statuuntur etiam iuxta Tridentin. exempti firmare debent.

C A P. II.

De prohibitione operum seruilium de festo.

Esti obseruatio est à medio noctis vsque ad alterius noctis medium. | Supposito quod opera seruilia sunt, quæ corporis commoditatibus in seruitutibus ignobiliora sunt per seruos exerceri solita V. C. arare, fabricare, &c. His apposita opera liberalia dicuntur, quæ ad animum excolendum spectant, ideoque libero homine digna censentur, vt scribere, legere, loqui: Alia quasi media, omnibus communia, vt iter facere. Dico igitur sola opera seruilia diebus festis prohibita esse, præterquam si iure vel consuetudine permessa sint, quæ ratione concessum est diebus festis coquere propter necessitatem.

Scribere transcribere e non sunt opera seruilia, quia scribere pertinet ad artem liberalem grammaticam; idemque probabiliter dicitur de pictura, si sine magno apparatu fiat, quia talis pictio perinde ac scriptio consistit in ducendis lineis ac figuris, & ad animi recreationem etiam instituta est; Idem dicendum de Typographis characteres ordinantibus: Impressio vero librorum est opus seruile.

Opus quod suapte natura liberale est non fit seruilis, quia propter lucrum exercetur.: Nam lucrum & merces non facit opus vt seruile, quandoquidem opera seu obsequia quæ libero homine digna sunt, tamen mercede æstimari possunt, sicuti vniuersa opera seruilia non ideo talia esse desinunt, quia sine mercede fiunt, quæ propter lucrum & merces per accidens

H h h dens

dens se habet ad opus seruire & non seruire: alioquin cauidicos damnare oporteret, qui diebus festis in scribendis consiliis propter salarium occupantur, cui tamē repugnat communis fidelium persuasio & consuetudo, quicquid dicant Abb. & Aug.

5 Iter facere pedibus, equo, currū, nauī, non numerantur intra opera seruilia: vnde etiam licet necessaria secum vehi, non autem plaustra, equos parare, aut currus aut mulos onustos agere (cum sit seruire) inchoatum tamen licet continuare, si commode abrumpi non possint.

6 Venari, aucupari item bellare, etsi iure communi vt opera seruilia prohibita, tamen per consuetudinem videntur liberalia opera: Effecta hinc, militares exercitationes & lustrationes die festo instituuntur licite.

NB. Mercatus per consuetudinem permittuntur post diuina peracta.

7 Actus forenses iudicii, etiam spirituales beneficiarum & matrimonialium causarum, item Citationes Rei. Processus per causæ cognitionem examinatis & iuratis testibus: Terminus per sententiæ prolationem in diebus festis prohibetur ab Ecclesia, imò ipso iure irritus est exceptis causis necessitatis ac pietatis V. C. miserabilium personarum, pupillorum, carceratorum: Etiam latro de fuga suspectus potest capiri festo; Item in paruis oppidis possunt causæ ciuiles agirari, si aliis diebus rustici homines commodè vocari nequeant. Excommunicatio potest fieri & absolutio à censura propterea quod non necessario requirat processum iudiciale.

8 Extra iudiciales actus etiam arbitratoris, non arbitri, item iuramenti interpositio extra iudicium die

die festo fieri possunt. Contractus V. C. ciuili iuramento confirmatus.

C A P. III.

De præcepto audiendi Missam diebus festis.

Missæ diebus festis audiendæ præcepto fideles obligantur sub mortali postquam ad usum rationis peruenerunt.

Requiritur ad hoc præceptum implendum moralis atque piæ præsentia, nec opus, ut videatur sacrificans modo colligi possit, quid agatur à Sacerdote. Probabilis est sententia quod is satisfaciat, qui secundum externum corporis habitum Missæ decenter interfit, licet interna mente Deo aut rebus diuinis non intendat: Hinc aulici non statim mortalis damnandi si sub sacro nunc fabulentur, nunc rursus attendant. Horæ etiam possunt orari (sub Missa) quia nihil prohibet duobus præceptis vno eodemque actu satisfieri. NB. Etiam accipiens confessiones hominum sub missa satisfacit.

NB. Præceptum Parochi, ut subditi Missam audiant in Parochia non obligat: Ratio, quia Episcopus non potest tollere ius commune & generale totius orbis consuetudinem.

Trident. tamen monendum ait populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus dominicis & maioribus festis adeant.

Missæ Græcorum etiam audiri potest, quandoquidem illi vitandi non sunt, & secundum ritum suum recte sacrificant.

Qui notabilem missæ partem de festo negligit, peccat mortaliter. Satisfacit, qui ab Euangelio ad finem

H h h 2 nem